

Aldersangivelser

For at sikre konsekvens og undgå misforståelser i aldersangivelser af fugle er der skabt en standard med dertil knyttede ornitologiske fagudtryk.

De to vigtigste systemer til aldersangivelse er kalenderår og leveår. I ældre ornitologisk litteratur anvendtes fortrinsvis leveår. I følge dette system skifter en fugl alder fra f.eks. første til andet leveår på en dato et år efter det tidspunkt, som man formoder svarer til det normale klækningstidspunkt for arten. Dette tidspunkt varierer stærkt fra art til art og fra sted til sted. For enkelte arter kan klækningstidspunktet variere indenfor en periode af 5-6 måneder. For at undgå denne usikkerhed er der indført aldersangivelser efter kalenderåret. Dette system er mere entydigt, idet en fugl skifter alder hver d. 31. december kl. 24.

Kalenderår (system I)

En fugl er i sit 1. kalenderår fra klækningen til førstkommande nytår, derefter i 2. kalenderår hele næste år, o.s.v.

Leveår (system II)

En fugl er i sit 1. leveår fra klækningen til samme tidspunkt det efterfølgende år, derefter i 2. leveår indtil klækningstidspunktet næste sommer, o.s.v. Det anbefales, at man så vidt muligt angiver fugles alder i kalenderår, men det kan i nogle tilfælde, f.eks. i "life-tables", være praktisk at anvende leveår. Det vigtigste er imidlertid, at der klart angives, hvilket system aldersangivelserne følger. Man bør således aldrig blot skrive "1. års", uden at det oplyses, om det er 1. kalenderår eller 1. leveår, der menes. Betegnelser som 1 år gammel eller 1-årig kan anvendes, når der virkelig er tale om fugle, som er et år gamle.

Selv om der er store forskelle fra art til art, kan det generelt siges, at fuglene på vore breddegrader fælder to gange om året. For det meste skiftes hele fjerdragten (totalfældning) efter yngletiden, mens kropsfjerene (alle undtagen vinge- og halefjer) skiftes om foråret (kropsfjerfældning). Herved opnår mange fugle mulighed for at skifte mellem f.eks. en sommer- og en vinterdragt.

En fugl gennemløber følgende aldersstadier (system III) eller dragter (system IV)

Pullus (flertal: pulli, forkortet: pull.)

En fugl er pullus fra klækningen, til den er flyvedygtig. Ordet er latin og betyder dununge eller kylling. Egentlig dækker pullus fugle i dundragt, hvad enten de kan flyve eller ej, men overgangen til juvenil defineres for de fleste arters vedkommende lettest ved opnåelse af flyvedygtighed.

Juvenil (forkortet: juv.)

En fugl er juvenil, fra den opnår sin første rigtige fjerdragt, til den oftest nogle måneder senere gennemgår en kropsfjerfældning til første vinterdragt. Ordet juvenil er afledt af det latinske ord juvenilis og betyder ungdommelig.

Immatur (forkortet: imm.)

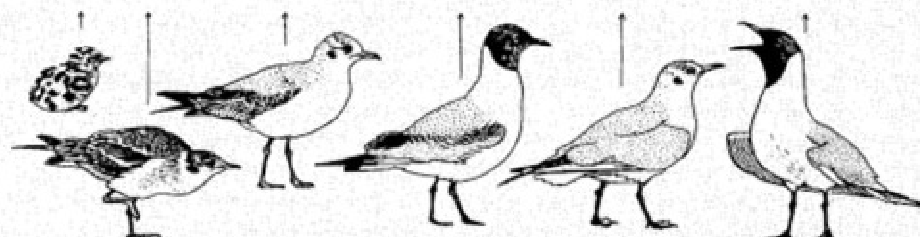
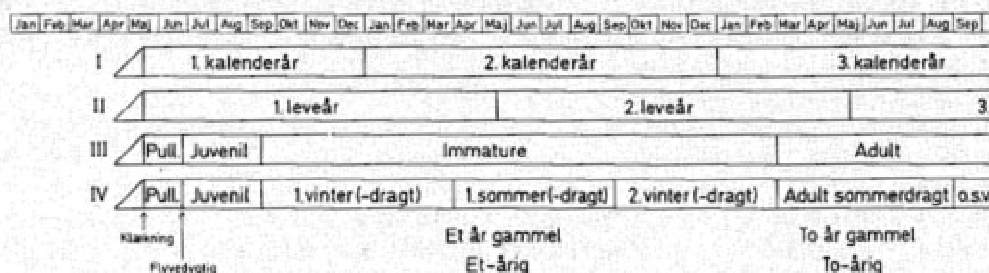
De fleste større fugle yngler ikke, når de er et år gamle, men gennemgår en række dragtskifter, indtil de i løbet af nogle år bliver kønsmodne. Disse fugle kaldes immature, hvilket betyder "ikke-kønsmodne" (umodne). Ordet immatur er afledt af det latinske ord immaturus. Udtrykket dækker tiden fra 1. vinterdragt, til fuglen bliver kønsmoden, uanset om enkelte arter ser adulte ud allerede længe inden, de bliver kønsmodne.

Subadult (forkortet: subad.)

Hos en del fuglearter kan nogle individer yngle, uden at de har opnået fuldt udfarvet voksendragt. Fænomenet er især velkendt hos de store måger, hvor en del individer kan yngle med brune fjer i dragten. Dette må ikke forveksles med, at yngre ikke-ynglende fugle hos mange arter opsøger ynglepladserne på "rekognoscering", inden de bliver udfarvede og kønsmodne. Ordet kommer fra det latinske ord subadultus og betyder "under-voksen". Særlig i amerikansk litteratur bruges betegnelsen synonymt med immatur.

Adult (forkortet: ad.)

Voksen, kønsmoden fugl. Ordet stammer fra det latinske adultus, som betyder voksen.

Hættemågen er vist som eksempel for at illustrere aldersbegreberne

Pullus (dununge, ikke flyvedygtig, 1. kalenderår, 1. leveår)

Juvenil (1. kalenderår, 1. leveår)

Denne fugl er en måned gammel og overgår i løbet af august-oktober ved en kropsfjærfældning til 1. vinterdragt (immatur, 1./2. kalenderår, 1. leveår). Indtil nytår er fuglen i sit 1. kalenderår, men når den vågner på overnatningspladsen om morgenen d. 1. januar, er den skiftet til 2. kalenderår.

1. sommerdragt (immatur, 2. kalenderår, 1./2. leveår)

Hættemåger yngler normalt ikke som 1 år gamle (1-årige). De får ved fældningen i marts-maj kun ufuldstændig hætte, og de har stadig juvenildragtens hale- og svingfjer. I maj går de ind i deres 2. leveår, og i løbet af nogle måneder gennemgår de en totalfældning til

2. vinterdragt (immatur, 2./3. kalenderår, 2. leveår)

Fuglen er nu vanskelig at kende fra den voksne vinterdragt. Den skifter ved nytår fra 2. til 3. kalenderår og antager i løbet af februar-marts

Adult sommerdragt

Fuglen er nu voksen og vil i de fleste tilfælde yngle, lige inden den når 2 års alder (2-årig), d.v.s. i sit 3. kalenderår.

Hvis det er svært at huske, at en fugl er 1 år gammel i sit 2. kalenderår, så tænk på at vi i dette århundrede lever i 1900-tallet, men i det 20. århundrede!

I lister og artikler med mange aldersangivelser forkortes kalenderår ofte til f.eks. 2.k for 2. kalenderår. Såfremt en fugl kun kan bestemmes til f.eks. mindst i sit 2. kalenderår, angives dette med 2.k+. Pas dog på ringmærkningssystemet. I modsætning til Sverige og Norge, som bruger de her angivne betegnelser, bruger de danske ringmærkningscentraler lå+ for en fugl, der mindst er i sit 2. kalenderår.